

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 33. Vtrum inæqualitas visionis beatificæ oriatur ex inæqualitate solius luminis gloriæ, an etiam ex inæqualitate intellectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

bet, esset irrationalis; ergo beatitudo excludit talem appetitum, & satiat appetitum rectum, & rationalem habendi visionem proportionatam gratiæ. Confirmatur secundo: nam in quolibet beato satiatur, tum appetitus naturalis fundatus in natura, tum supernaturalis fundatus in gratia, quæ à Theologis vocatur natura quædam supernaturalis; ergo quilibet beatus est perfecte contentus. Probatur antecedens: nam appetitus minoris boni satiatur perfecte, obtento bono incomparabiliter maiori, & continente bonum minus cum incomparabili excessu: ex. gr. appetitus, quo auarus appetit decem lulios, satiatur, dando illi decem millones aureorum; sed per appetitum fundatum in natura appetimus beatitudinem naturalem consistentem in cognitione abstractiua Dei; ergo appetitus fundatus in natura satiatur, dando beatis beatitudinem supernaturalem consistentem in cognitione intuitiua, quæ continet totam perfectionem cognitionis abstractiue cum incomparabili excessu, & illam magis excedit, quam decem millones aureorum excedant decem lulios. Rursus per appetitum fundatum in gratia appetimus beatitudinem supernaturalem proportionatam gratiæ, quam habemus; sed vnusquisque accipiet beatitudinem supernaturalem proportionatam gratiæ, quam habet; ergo &c.

13. Ad 2. concedo maiorem, & distinguo minorem; quæ sunt eiusdem speciei sunt equalia in perfectione, si sint æquè intensa, transeat: si sint inæqualiter intensa, nego minorem; & nego consequentiam. Calor vt octo, & calor vt vnum sunt eiusdem speciei, & tamen calor vt octo est perfectior; ergo visio magis intensa, licet sit eiusdem speciei, est perfectior. In quo consistat intensio actuum vitalium, adeoque etiam visionis beatice, est quæstio purè philosophica, & explicata est à me in Philosophia lib. 3. quæst. 27. & lib. 1. quæst. 40. ad 4.

14. Ad 3. distinguo maiorem: videbimus Deum sicuti est, ly sicut se tenente ex parte obiecti, ita vt significet, videbimus Deum esse eo modo, quo est: concedo: ly sicut se tenente ex parte cognitionis, ita vt significet, quod ita in nobis erit perfectus modus cognoscendi, sicut in Deo est perfectus modus essendi, nego: concedo minorem; & nego consequentiam. Deus videbitur esse eo modo, quo est: sed quia modus, & perfectio videndi non adæquabit modum, & perfectionem essendi, quo Deus est, ideo videbitur diuerso modo videndi. Deus enim est infinito modo essendi, videbitur autem à beatis finito modo videndi, & ab vno videbitur modo perfectiori, ab alio modo minus perfecto.

15. Ad 4. distinguo eodem pacto maiorem: vnã rem non potest vnus alio plus intelligere, inæqualitate se tenente ex parte rei, concedo; inæqualitate se tenente ex parte intellectiõnis, nego: concedo minorem; & distinguo eodem pacto consequens. Non po-

test vnus intelligere Deum habere plus de esse, & perfectione, alius intelligere Deum habere minus de esse, & perfectione, sed omnes debent intelligere, quod Deus habet idem infinitum esse, & eandem infinitam perfectionem. At hoc ipsum infinitum esse, & perfectionem, vnus beatus videt perfectius, alius videt minus perfecte.

QVÆSTIO XXXIII.

Virum inæqualitas visionis beatifica oriatur ex inæqualitate solius luminis gloriæ, an etiam ex inæqualitate intellectus?

1. **V**idetur, quod inæqualitas visionis non solum defumatur ex inæqualitate luminis gloriæ, & speciei intelligibilis, si datur, sed etiam ex inæqualitate intellectus, ita vt intellectus naturaliter perfectior cum æquali lumine supernaturali, & æquali specie intelligibili melius videat Deum: primò quia vt obijcit Caietanus, visus acutior, cæteris paribus, melius videt: sed intellectus perfectior est visus intellectiuius acutior; ergo.

2. Secundo causa perfectior producit effectum perfectiorem; sed sicut idem intellectus eum lumine vt quatuor constituit causam perfectiorem, quam cum lumine vt tria, sic idem lumen cum intellectu angelico ex. gr. perfecto vt quatuor constituit causam perfectiorem, quam cum intellectu humano perfecto vt tria; ergo &c.

3. Tertio licet ad generationem equi e. g. concurrat equus vt causa specifica, & particularis, & Sol vt causa generica, tamen potest contingere, vt propter maiorem concursum Solis existentis in signo potentiori producatur equus perfectior; ergo licet intellectus sit causa generica visionis, & lumen gloriæ sit causa specifica, propter maiorem concursum intellectus perfectioris potest produci visio perfectior ab eodem lumine.

4. Quarto eadem causa principalis cum meliori instrumento perfectius operatur: e. g. idem pictor cum perfectiori penicillo melius pingit: rursus perfectior causa principalis cum æquali instrumento perfectius operatur: ex. gr. melior pictor cum eodem, vel æquali penicillo melius pingit, quam pictor deterior; ergo melior intellectus, seu sit causa principalis vtens lumine gloriæ vt instrumento, seu sit instrumentum luminis vt causæ principalis, perfectius videbit Deum cum æquali lumine.

5. Quinto sicut eadem potentia visua cum meliori specie melius videt, sic melior potentia visua cum æquali, vel eadem specie melius videt: ergo sicut idem intellectus cum meliori lumine gloriæ melius videt Deum, sic melior intellectus cum eodem, vel æquali lumine gloriæ melius videt Deum. Nec dicas hoc non valere, quia lumen gloriæ non

non est species, sed habitus. Nam melior potentia non solum cum æquali specie, sed etiam cum æquali habitu melius, & perfectius operatur.

6. Sextò si dicatur hoc valere solum in habitu naturali, non in supernaturali, contra est: nam habitus supernaturalis fidei, prudentiæ, & theologiæ eleuat intellectum iuxta proportionem naturalem, & excessum vnus intellectus supra alium; ergo etiam habitus luminis gloriæ eleuat intellectum iuxta proportionem naturalem, & excessum vnus intellectus supra alium. Probatur antecedens; nam cum eodem, vel æquali habitu fidei intellectus docti Theologi, puta S. Thomæ, vel Scoti, perfectiorem, & clariorem elicit cognitionem de Trinitate, de vniõne hypostatica, de resurrectione mortuorum &c. quam intellectus vnus prudens, vt patet experientia, qua constat minus Sanctos, ac proinde habentes imperfectiorem habitum prudentiæ infuse aliquando prudentius de supernaturalibus indicare, quã sanctiores: demũ intellectus acutior cum eodem habitu theologiæ supernaturalis, perfectius de conclusionibus supernaturalibus discurret, quam alter hebes, & obtusus.

7. Septimò species naturales meliores, & clariore in representando cum æquali lumine supernaturali determinant ad actum fidei meliorem, & perfectiorem; ergo etiam intellectus naturaliter perfectior cum æquali habitu luminis gloriæ determinabitur ad eliciendã visionem Dei clariorem, & perfectiorem.

8. Respondeo duas esse sententias. Prima Scoti, & Scotistarum in 4. dist. 10. quæst. 6. Durandi in 4. dist. 14. quæst. 1. ad ultimam, Caietani 3. parte quæst. 10. art. 4. Ricchardi, & aliorum docet inæqualitatem visionis oriri non solum ex inæqualitate luminis, sed etiam ex inæqualitate intellectus, adeoque intellectum perfectiorem, puta Angelicum, cum æquali lumine gloriæ melius videre Deum, quam intellectus imperfectior, puta humanus.

9. Dicendum cum secunda sententia, quam satis clarè insinuat S. Thomas quæst. 12. art. 6. in corpore, & ad 3. & quam sequuntur Ferrariensis 3. contra gentes cap. 55. & 58. Sotus in 4. dist. 49. quæst. 3. art. 2. Medina prima secundæ, quæst. 3. art. 2. & recentiores Thomistæ communiter, nec non Suarius lib. 2. de Deo, cap. 21. Vasquez 1. parte, disp. 46. cap. 6. & alij: Inæqualitas visionis oritur ex sola inæqualitate luminis gloriæ, adeoque intellectus inæquales cum æquali lumine gloriæ æqualiter vident Deum.

10. Probatur primò conclusio auctoritate Sandi Thomæ, qui 1. parte quæst. 12. art. 6. ad 3. dicit: *Ad tertium dicendum, quod diuersitas*

videndi non erit ex parte obiecti, quia idem obiectum omnibus presentabitur, scilicet Dei essentia: nec ex diuersa participatione obiecti per differentes similitudines, sed erit per diuersam facultatem intellectus, non quidem naturalem, sed gloriosam, vt dictum est; ergo Sanctus Thomas docet diuersitatem visionis non oriri ex diuersitate obiecti, siquidem eadem diuina essentia est obiectum omnium beatorum; non ex diuersitate similitudinis, seu speciei, qua idem obiectum intentionaliter fiat præsens intellectui, siquidem Deus fit præsens intellectui per suam essentiam, & non per similitudinem, aut speciem intelligibilem; sed oritur ex diuersitate facultatis ad intelligendum, non quidem naturali, sed gloriosa, hoc est ex diuersitate luminis gloriæ; ac proinde docet totam nostram sententiam, quo ad lumen gloriæ, speciem intelligibilem, & inæqualitatem visionis vnice desumptam, non ex diuersitate naturali intellectus, sed ex diuersitate supernaturali luminis gloriæ.

11. Obijciunt aliqui recentiores; S. Thomas 1. parte quæst. 62. art. 6. in corpore docet rationabile esse, quod secundum gradum naturalium Angelis data sint dona gratiarum, & perfectio beatitudinis, & postquam id probauit argumento desumpto ex parte Dei eleuantis, probat argumento desumpto ex parte ipsius Angeli eleuati, dicens. *Secundo apparet idem ex parte ipsius Angeli. Non enim Angelus est compositus ex diuersis naturis, vt inclinatio vnus naturæ impetum alterius impediatur, aut retardetur, sicut in homine accidit, in quo motus intellectiue partis, aut retardatur, aut impeditur ex inclinatione partis sensitiue. Quando autem non est aliquid, quod retardet, aut impediatur, natura in id secundum totam suam virtutem mouetur. Et ideo rationabile est, quod Angeli, qui meliorem naturam habuerunt, etiam fortius, & efficacius ad Deum sint conuersi. Hoc autem etiam in hominibus contingit. Quia secundum intensiõnem conuersionis in Deum datur maior gratia, & gloria. Vnde videtur, quod Angelis, qui habuerunt meliora naturalia, habuerunt plus de gratia, & gloria; ergo S. Thomas docet Angelos motos, & conuersos fuisse ad Deum secundum totam suam virtutem, & quod Angeli, qui meliorem naturam habuerunt, fortius, & efficacius sunt conuersi; ergo docet, vel supponit, quod qui meliorem naturam habuerunt, cum æquali gratia operantes secundum totam suam virtutem, potuerunt fortius, & efficacius conuerti, ac proinde potuerunt elicere perfectiorem actum caritatis, quo conuersi sunt ad Deum.*

12. Respondet Bannez in illum locum, quod S. Thomas docet Angelos, qui meliorem naturam habuerunt, conuersos fuisse ad Deum perfectiori conuersione naturali, non autem supernaturali; ergo non sequitur, quod qui meliorem naturam habuerunt, cum æquali gratia potuerunt elicere perfectiorem actum supernaturalem, sed naturalem: quod ultra concedimus.

13. Sed contra: nam Sanctus Thomas loquitur de illa conuersione, qua se dispo-

N

runt

runt ad gratiam sanctificantem, & gloriam; sed ad gratiam, & gloriam se disposuerunt, non per conuersionem naturalem, sed per supernaturalem; ergo S. Thomas loquitur non de conuersione naturali, sed de supernaturali. Respondeo igitur, quod Sanctus Thomas docet quidem *rationabile esse, quod Angeli, qui meliorem naturam habuerunt, etiam fortius, & efficacius ad Deum sint conuersi* conuersione supernaturali, sed non dicit, quod efficacius sunt conuersi cum æquali gratia, ut patet legenti, sed supponit Angelos perfectiores præuentos fuisse maiori gratia sanctificante, & auxiliante, ac proinde cum maiori gratia perfectius fuisse conuersos. Quod hoc supponat, probatur, explicando discursum, & rationem S. Thomæ. Initio corporis ponit conclusionem, quæ est: *Rationabile est, quod secundum gradum naturalium Angelis data sint dona gratiarum, & perfectio beatitudinis. Dona gratiarum data Angelis sunt in duplici genere. In primo genere sunt dona gratiæ præuenientia bonum usum eorum liberi arbitrii. In secundo genere sunt dona gratiæ, & beatitudinis consequentia bonum usum eorum liberi arbitrii; ergo S. Thomas affert duo argumenta, quorum primum probat præcipue de donis præuenientibus; secundum supponens primum, probat de consequentibus. Primum ergo argumentum desumptum ex parte Dei est. Sicut natura Angelica facta est à Deo ad gratiam, & beatitudinem consequendam, ita etiam gradus naturæ Angelicæ ad diuersos gradus gratiæ, & gloriæ ordinari videntur; ergo videtur, quod Deus Angelos, quos altioris naturæ fecit, ad maiora gratiarum dona, & maiorem beatitudinem ordinauerit. Hæc ratio, ut patet, præcipue probat, quod Deus liberum arbitrium Angelorum perfectiorum præuenit per maiora dona gratiarum. Quia verò poterat opponi, quod licet Angeli naturaliter perfectiores præuenti fuerint per maiora dona gratiarum, tamen Angeli naturaliter imperfectiores minori gratia præueniente melius videntes conuersi sint ad Deum per actum charitatis perfectiorem, & sic meruerint maiorem gratiam sanctificantem, & beatitudinem maiorem, quam Angeli perfectiores, qui maiori gratia præueniente minus bene videntes conuersi sint ad Deum per imperfectiorem actum charitatis, ac proinde meruerint minorem gratiam sanctificantem, & minorem beatitudinem; ideo Sanctus Thomas ad hanc responsionem excludendam addit secundum argumentum desumptum ex natura ipsius Angeli, dicens, *Secundo apparet idem ex parte ipsius Angeli. Non enim Angelus est compositus ex diuersis naturis, ut inclinatio vnus naturæ impetum alterius impediatur, aut retardet, sicut in homine accidit, in quo motus intellectuæ partis, aut retardatur, aut impeditur ex inclinatione partis sensitivæ. Hæc ratio, ut patet, supponens Angelos perfectiores præuentos fuisse maioribus donis gratiarum, probat eos conuersos fuisse ad Deum, actibus perfectioribus, ac proinde meruisse, & obtinuisse maiora dona gratiæ consequentis**

merita, & maiorem beatitudinem; ergo Sanctus Thomas non docet Angelos perfectiores cum æquali gratia perfectius fuisse ad Deum conuersos conuersione supernaturali, sed docet illos cum maiori gratia præueniente perfectius fuisse ad Deum conuersos.

14. Probatur secundò conclusio à posteriori. Nam Angelus, & homo, ac duo Angeli inæquales, si habuerint æqualia merita, debent habere æquale præmium; sed hoc esset connaturaliter impossibile, si intellectus perfectior cum æquali lumine gloriæ melius videret Deum, quam imperfectior; ergo &c. Probatur minor. Ponitur, quod Michael, & Gabriel sint æquales in meritis, & quod Michael habeat intellectum perfectiorem, quam Gabriel: vel Michael, & Gabriel accipiunt lumen gloriæ æquale, vel inæquale; si accipiunt æquale; ergo Michael perfectiori intellectu præditus, cum æquali lumine gloriæ melius Deum videbit, quam Gabriel, adeoque licet sit æqualis in merito, habebit maiorem beatitudinem: si accipiunt lumen proportionaliter inæquale; ergo Gabriel licet in merito sit æqualis Michaeli, tamen accipiet maius præmium, hoc est æquale visionem, & maius lumen gloriæ, quod lumen est pars præmij, & est ornamentum supernaturale beati.

15. Respondent, quod Angelus, & homo habentes æqualia merita, & æqualem gratiam, accipiunt lumen gloriæ arithmetice inæquale, geometricè autem æquale; sed lumen geometricè æquale, licet sit arithmetice inæquale, in ratione præmij substantialis est æquale, quæuis in ratione præmij accidentaliter sit inæquale; ergo Angelus, & homo æquales in meritis, & gratia sanctificante accipiunt præmium substantialiter æquale, ac solum accidentaliter inæquale; quod non est inconueniens; ergo &c. Explicatur responsio. Præmium substantiale adæquatum est sola beatitudo consistens in visione, vel amore fructivo Dei iuxta varias sententias; ergo lumen gloriæ, ac habitus charitatis determinans ad æqualem visionem, & amorem fructiuum, est præmium æquale geometricè in ratione præmij substantialis, & si in intellectu imperfectiori sit intensius, quam in perfectiori, est inæquale solum arithmetice, & in ratione præmij accidentaliter.

16. Reijcitur hæc doctrina, & responsio, primo quia est inconueniens, quod Deus hominem, & Angelum omninò æquales in meritis non possit connaturaliter præmiari æquali præmio substantiali, quin præmiatur inæquali præmio accidentali; sed hoc sequitur; nam Deus non potest connaturaliter dare homini, & Angelo æqualem beatitudinem, ac proinde æquale præmium substantiale, quin det homini maiorem arithmetice habitum luminis gloriæ, & charitatis, ac proinde maius præmium accidentale; ergo &c. Confirmatur, nam sequitur, quod Angeli habentes æqualia merita, & æqualem gratiam sanctificantem, quo sunt

sunt perfectiores; & perfectiores in natura, eo debeant recipere habitus luminis gloriæ, & charitatis arithmetice minores, & minores in infinitum, ac proinde præmium accidentale minus, & minus, quod est absurdum.

17. Reijcitur secundo: nam in beatis gratia sanctificans, visio beatifica, & amor beatificus debent esse arithmetice æquales, ita vt gratia vt octo correspondeat visio, & amor vt octo; gratia vt septem correspondeat visio, & amor vt septem; ergo etiam gratia, & habitus luminis gloriæ, & charitatis debent esse arithmetice æquales; sed iuxta sententiam aduersariorum habitus luminis gloriæ, & charitatis non possunt in omnibus beatis esse arithmetice æquales gratiæ; ergo &c.

18. Reijcitur tertio: nam repugnat, vt ex eadem, vel æquali radice physica emanent habitus arithmetice imperfectiores, ac minus intensi propter hoc, quia talis radix ponitur in subiecto naturaliter perfectiori, & eo emanent habitus arithmetice imperfectiores, ac minus intensi, quo ponuntur in subiecto naturaliter perfectiori, & perfectiori; sed hoc sequitur; ergo &c. Probatur minor: nam gratia sanctificans est radix physica, ex qua vt proprietates emanant habitus supernaturales charitatis, & virtutum moralium per se infusarum, ideoque dicitur natura quædam supernaturalis, quia sicut ex natura animæ e.g. emanant vt proprietates intellectus, & voluntas, quæ sunt potentia naturales, sic ex gratia sanctificante emanant vt proprietates habitus charitatis, & virtutum moralium, quæ sunt quædam potentia supernaturales; sed ex gratia sanctificante vt octo posita in homine emanarent habitus charitatis, & virtutum moralium intensi vt octo, ex eadem, vel æquali gratia sanctificante posita in infimo Angelo emanaret habitus charitatis minus intensus, puta vt septem, & quo poneretur in Angelo perfectiori, & perfectiori, eo emanarent habitus charitatis, & virtutum moralium arithmetice imperfectiores, & minus intensi; ergo &c.

16. Probatur tertio conclusio à priori. Nam vltima potentia actiua æqualis, cui libet subiecto capaci, seu perfectiori, seu minus perfectio, dat posse æqualiter agere; sed lumen gloriæ est potentia supernaturalis videndi Deum; ergo in quocunque intellectu, seu perfectiori, seu minus perfectio ponatur æquale lumen gloriæ, dat illi posse æqualiter videre Deum. Maior probatur primo inductione; nam quia calor est potentia calefaciendi, in quocunque corpore, seu perfectiori, seu imperfectiori, ponatur calor omnino æqualis, dabit illi posse æqualiter calefacere. Nec dicas ideo hoc accidere, quia calor est totalis ratio calefaciendi. Nam licet potentia visiva non sit totalis ratio videndi, siquidem ad visionem, quæ est actus vitalis, concurrat etiam substantia viuens, vt dictum est quæst. 27. num. 12. tamen æqualis potentia visiva, seu ponatur in homine, qui est perfectior, seu in cane, qui

est imperfectior, constituet æquè potentem videre; idemque dic de potentia auditiva, & alijs potentijs vitalibus; ergo procedit inductio, atque idem dicendum de lumine gloriæ.

20. Probatur secundo eadem maior ratione. Nam omnis potentia actiua tribuit subiecto capaci totum effectum formalem, per quæ definitur talis potentia: e.g. quia potentia visiva definitur per hoc, quod sit potentia videndi, tribuit subiecto hunc effectum formalem, vt per illam possit videre; sed ex Aristotele primo de Cælo text. 116. potentia definitur per vltimum, quod possunt; e.g. potentia eleuandi pondus definitur per vltimum, & maximum pondus, quod potest eleuare, & si maximum pondus sit mille librarum, definitur potentia eleuandi mille libras; ergo omnis potentia tribuit subiecto hunc effectum formalem, vt per illam possit vltimum, & maximum, ad quod extenditur talis potentia; ergo si perfectissima visio, quæ potest effici per lumen gloriæ vt quatuor, sit visio vt quatuor, lumen vt quatuor omnem intellectum, seu perfectiorem, seu imperfectiorem efficiet potentem videre Deum visione vt quatuor, adeoque cui libet intellectui, tum perfectiori, tum imperfectiori dabit æquale potetiam videndi.

21. Dices primo: lumen gloriæ non est potentia, sed habitus, adeoque ratio allata fundatur in falso supposito, quod lumen gloriæ sit potentia supernaturalis videndi Deum.

22. Respondeo, negando antecedens, ac dico lumen gloriæ ita esse habitum, quia est perfectio superaddita potentia intellectiua, vt sit simul quædam potentia supernaturalis. Ratio est, quia omnis qualitas instituta principaliter ad hoc, vt constituat subiectum potens exercere aliquam speciem operationum, quas ex se non potest exercere, est propriissima potentia; sed lumen gloriæ est qualitas instituta principaliter ad hoc, vt intellectus, qui ex se non potest videre Deum, constituatur potens videre Deum; ergo est propriissima potentia; & ex proportionali ratione fides, spes, & charitas, & alij habitus per se infusi ita sunt habitus, vt sint etiam propriissima potentia, vt docent Theologi satis communiter. Ex opposita ratione habitus acquisiti proprie non sunt potentia, quia non dant simpliciter posse, sed solum dant facile posse; e.g. habitus acquisitus iustitiæ, cum acquiratur per actus iustitiæ factos antecedenter ad habitum, est institutus non ad hoc, vt voluntas possit exercere actus iustitiæ, sed vt voluntas, quæ præsupponitur ex se posse exercere actus iustitiæ, inclinetur, & facilitetur ad illos exercendos.

23. Dices secundo: ideo æqualis potentia visiva, seu ponatur in subiecto perfectiori, puta in homine, seu ponatur in subiecto minus perfectio, puta in cane, constituit æquè potentem videre, quia est potentia adæquata in ratione potentia; sed lumen gloriæ in ratione potentia ad eliciendam visionem Dei est

potentia inadæquata, & cum intellectu confluit potentiam adæquatam; ergo.

24. Sed contra: nam ideo lumen gloriæ est potentia solum inadæquata eliciendi visionem Dei, quia ad visionem Dei simul cum lumine gloriæ concurrunt vitaliter etiam intellectus; sed ad visionem ocularem, ut potentia visiva accidentali concurrunt vitaliter ipsa substantia viuens; ergo etiam potentia visiva ocularis est inadæquata in ratione potentia, & cum substantia viuente constituit potentiam visivam adæquatam; sed licet potentia visiva sit inadæquata in ratione potentia, tamen quia est vltima potentia, si sit æqualis, seu ponatur in homine perfectiori, & sic constituat potentiam visivam adæquatam materialiter perfectiorem, seu ponatur in cane minus perfecto, & sic constituat potentiam adæquatam materialiter minus perfectam, constituit æquæ potentem, ergo à pari.

25. Confirmatur primò: nam ideo aduersarij dicunt, quod intellectus naturaliter perfectior cum æquali lumine perfectius videt, quia intellectus perfectior cum æquali lumine constituit potentiam adæquatam simpliciter perfectiorem; sed intellectus naturaliter imperfectior cum maiori lumine supernaturali constituit potentiam adæquatam simpliciter perfectiorem; ergo intellectus imperfectior cum maiori lumine deberet perfectius videre. Probat minor; nam vnus gradus luminis supernaturalis, cum sit ordinis superioris, in ordinæ ad videndum Deum præualet cuilibet gradui luminis naturalis, non aliter ac vnus gradus visionis beatæ præualet cuilibet gradui cognitionis naturalis abstractiue Dei.

26. Confirmatur secundò: nam debemus dicere, quod vel maior perfectio luminis naturalis, vel maior perfectio supernaturalis luminis gloriæ, materialiter se habet ad melius videndum Deum: sed hoc posito, rationabilius dicitur, quod in ordine ad melius videndum visione supernaturali, materialiter se habet maior perfectio luminis naturalis, quam luminis supernaturalis; ergo debemus hoc dicere.

27. Addo, quod etiam in naturalibus constat inductione, quod cum potentia vltima, & determinatiua est æqualis, maior perfectio potentia non vltima, ac determinabilis materialiter se habet in ordine ad perfectiorem effectum: e. g. quia potentia visiva accidentalis est potentia vltima ad videndum; substantia autem viuens hominis, & canis, licet concurrat vitaliter ad visionem, concurrunt ut potentia determinabilis per potentiam visivam accidentalem: maior perfectio substantia viuens, puta hominis, aut canis, materialiter se habet ad perfectius videndum, ideoque homo, & canis cum æquali potentia visiva accidentali æqualiter vident; sed intellectus in ordine ad videndum Deum se habet ut potentia incompleta non vltima, & determinabilis; ergo maior intellectus materialiter se habet ad me-

lius videndum, ac proinde intellectus materialiter perfectior cum æquali lumine æqualiter videt. Inconueniens autem est, quod maior perfectio luminis materialiter se habeat ad videndum Deum, ac proinde quod intellectus imperfectior cum maiori lumine æqualiter, imò etiam imperfectius videat, ut aduersarij concedunt, qui consequenter ad sua principia admittunt, quod est possibilis Angelus naturaliter ita perfectus, ut cum vno gradu luminis perfectius videret Deum, quam de facto videat anima Christi cum lumine ferè incomparabiliter maiori.

28. Confirmatur tertio: nam vel lumen gloriæ ut quatuor e. g. ita ex se determinatum ad eleuandum ad visionem ut quatuor, ut quemlibet intellectum eleuet ad visionem ut quatuor, & non ad maiorem, neque ad minorem, & si hoc dicatur, quilibet intellectus seu perfectior, seu imperfectior cum lumine ut quatuor, videbit Deum visione ut quatuor, non maiori, neque minori, ac proinde æqualiter videbit, quod est contra aduersarios: vel lumen gloriæ ut quatuor est determinatum ad visionem ut quatuor tamquam ad *maximum ut sit*, ita ut nullum intellectum etiam perfectissimum possit eleuare ad visionem maiorem, quam ut quatuor, licet intellectus imperfectiores, & imperfectiores possit eleuare ad visiones minores, & minores in infinitum visione ut quatuor; & etiam ex hoc sequitur, quod si intellectus Angeli supremi cum lumine gloriæ ut quatuor videbit Deum solum visione ut quatuor, intellectus possibilis perfectiores, & perfectiores in infinitum Angelo, qui de facto est supremus, cum æquali lumine gloriæ ut quatuor videbunt Deum visione solum ut quatuor, ac proinde visione æquali, quod pariter est contra aduersarios; ergo aduersarij tenentur dicere, quod lumen gloriæ arithmetice ut quatuor ex se non eleuat ad vllum determinatum gradum visionis, sed intellectus naturaliter perfectiores, & perfectiores in infinitum potest eleuare ad visiones perfectiores, & perfectiores in infinitum, puta ad visionem ut quatuor, ut quinquæ, ut centum, ut mille, & sic in infinitum; intellectus verò imperfectiores, & imperfectiores in infinitum, si sunt possibiles, potest eleuare ad visiones imperfectiores, & imperfectiores in infinitum, puta ad visionem ut vnum, ut dimidium, & sic in infinitum; sed est absurdum, quod determinatum lumen gloriæ ex se non eleuet ad vllum determinatum gradum visionis, tanquam ad maximum quod sit; ergo intellectus inæquales cum æquali lumine æqualiter vident. Probat assumptum: nam ut nu. 20. ex Aristotele 1. de Cælo text. 116. dictum est, vltima potentia definitur per maximum quod potest; sed lumen gloriæ est vltima potentia in ordine ad videndum Deum; ergo lumen gloriæ definitur per hoc, quod tantum lumen sit potentia tantæ visionis ut maximæ, ad quam possit concurrere.

29. Confirmatur quartò: nam omnis determinata, & vltima eleuatio ad videndum debet definiri per hoc, quod sit eleuatio ad tantum gradum visionis: e. g. eleuatio arithmetice vt octo debet definiri per hoc, quod sit eleuatio ad visionem vt octo, eleuatio vt vnum, per hoc, quod sit eleuatio ad visionem vt vnum; sed per aduersarios determinata eleuatio non potest definiri per hoc, quod sit ad determinatum gradum visionis, sed debet dici, quod quilibet eleuatio respectu diuersorum intellectuum est ad quemlibet gradum visionis, puta quod lumen gloriæ vt vnum, seu eleuatio vt vnum, respectu vnus intellectus est eleuatio ad visionem vt vnum, respectu alterius perfectioris, & perfectioris in infinitum est ad visionem vt duo, vt tria, vt centum, vt mille, & sic in infinitum; ergo &c.

30. Hinc vterius sequitur naturalem perfectionem intellectus in ordine ad perfectius videndum Deum posse æquivalere cuilibet lumini gloriæ, puta lumini vt centum, vt mille, & sic in infinitum. Patet. Ponamus enim, quod anima Christi cum lumine gloriæ vt mille, videat Deum visione intensa vt mille: potest dari Angelus ita perfectus, vt cum lumine vt vnum videat visionem vt mille; ergo naturalis perfectio illius Angeli in ordine ad videndum visione vt mille, æquiualeat 999. gradibus luminis: & eodem argumento potest ostendi esse possibilem intellectum, qui æquiualeat lumini gloriæ intensiori, & intensiori in infinitum; sed hoc est absurdum, & contra communem sensum; docent enim communiter Theologi, quod licet ad visionem Dei concurrat indiuisum intellectus, & lumen, tamen præcipuæ partes sunt luminis, secundariæ sunt intellectus, proportionaliter ac licet ad actus honestos supernaturales concurrat indiuisum gratia, & liberum arbitrium, præcipuæ partes sunt gratia, secundariæ sunt liberi arbitrij, ideoque liberum arbitrium vix intelligitur agere, vt docet Augustinus lib. de gestis pelagij, circa secundam eius propositionem dicens: *Qui agitur, agere ipse vix intelligitur*, ac Tridentinum sess. 6. cap. 5. vt explicet quam parum agat liberum arbitrium comparatione gratiæ, dicit, quod *Homo ipse non nihil omnino agit*: Quomodo autem hæc verificarentur, si intellectus æquiualeat mille gradibus luminis in ordine ad perfectius videndum? ergo &c. Cum igitur hæc sint absurda, & contra communem sensum, dicendum, quod sicut gratia vt quatuor definitur per hoc, quod subiectum capax sanctificaret vt quatuor, ideoque quodlibet subiectum capax seu perfectius, seu imperfectius æqualiter sanctificat, hoc est vt quatuor: sicut visio beata vt quatuor definitur per hoc, quod subiectum capax constituat videns vt quatuor, ideoque quemlibet intellectum seu perfectiorem, seu imperfectiorem constituit videntem vt quatuor: sic lumen gloriæ arithmetice vt quatuor definitur per hoc, quod subiectum capax constituat vltimò

potens videre Deum visione vt quatuor, ideoque quemlibet intellectum seu perfectiorem, seu imperfectiorem constituit potentem æqualiter videre, hoc est visione vt quatuor.

31. Infertur, quod si Angelus, & homo habeant æquale lumen gloriæ, æqualiter vident Deum, adeoque maior perfectio intellectus Angelici non facit, vt Angelus melius videat, eo pacto, quo si homo, & canis habeant æqualem potentiam visiuam, æqualiter vident, ac maior perfectio hominis non facit, vt melius videat.

32. Dices: ergo maior perfectio intellectus Angelici supra humanum esset otiosa in patria.

33. Respondetur, negando consequentiam. Sicut licet homo cum æquali potentia visiva non melius videat, quam canis, tamen maior perfectio hominis non est otiosa, quia confert ad hoc, vt homo exerceat multas alias operationes perfectiores illis, quas exercet canis; sic in patria maior perfectio intellectus Angelici non est otiosa, quia Angelus cum æquali lumine exercet operationes naturales perfectiores, quam exerceat homo. Adde, quod tota perfectio intellectus Angelici concurret ad visionem, ideoque etiam ex hoc capite non est otiosa.

34. Ad 1. distinguo maiorem: visus acutior, cæteris paribus, melius videt obiecta, in ordine ad quæ est formaliter acutior, concedo; in ordine ad quæ non est formaliter acutior, nego; & distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Lumen gloriæ sicut est vltima potentia eleuans intellectum ad videndum Deum, sic est acumen intellectus in ordine ad Deum videndum; ergo quilibet intellectus habens æquale lumen est æquè acutus in ordine ad videndum Deum, & maius acumen naturale materialiter se habet in ordine ad videndum Deum, & solum confert in ordine ad acutius cognoscendum cognitione naturali.

35. Dices: perfectior potentia vitalis cognoscitiua, cæteris paribus, perfectius cognoscit; sed intellectus perfectior est perfectior potentia vitalis cognoscitiua; ergo.

36. Respondeo primò simile argumentum soluendum esse ab aduersarijs. Possumus enim sic arguere. Perfectior natura cognoscitiua, cæteris paribus, perfectius cognoscit: sed homo habet naturam cognoscitiuam perfectiorem, quam canis; ergo homo, cæteris paribus, perfectius cognoscit, quam canis; ac proinde homo cum æquali potentia visiva accidentali perfectius videt, cum æquali potentia auditiva perfectius audit, quod ab Aduersarijs negatur.

37. Respondeo secundò directè, distinguo maiorem: perfectior potentia vitalis cognoscitiua, cæteris paribus, perfectius cognoscit obiecta, in ordine ad quæ per se ipsam est vltima potentia completa, ac proinde in ordine ad quæ est perfectior, concedo: perfectius cognoscit

gnoscit obiecta, in ordine ad quæ est solum semipotentia complebilis per ultimam potentiam, cum compleretur per ultimam potentiam æquè perfectam, nego maiorem: concedo minorem: & nego consequentiam. Perfectior potentia vitalis cognoscitiua perfectius cognoscit obiecta, in ordine ad quæ est ultima potentia completa, ac proinde in ordine ad quæ est formaliter perfectior; sed intellectus per se ipsum est ultima potentia completa in ordine ad obiecta naturalia cognoscenda cognitione naturali; ergo intellectus perfectior, cæteris paribus, obiecta naturalia cognoscit perfectiori cognitione naturali. At perfectior potentia cognoscitiua, si in ordine ab aliqua obiecta non sit potentia completa, sed sit solum semipotentia, & in ordine ad illa compleatur per ultimam potentiam æquè perfectam, talia obiecta æqualiter cognoscit, & in ordine ad illa est formaliter æquè perfecta: proportionaliter, ac quia natura cognoscitiua hominis, & natura cognoscitiua canis, licet concurrat vitaliter ad visionem, & sit potentia quædam vitalis substantialis, tamen quia in ordine ad videndum completur per potentiam visuam accidentalem, tanquam per ultimam potentiam videndi, si compleatur per æqualem potentiam visuam accidentalem, æqualiter videt; sed intellectus in ordine ad videndum Deum non est potentia completa, sed est semipotentia complebilis per lumen gloriæ, tanquam per ultimam potentiam; ergo intellectus perfectior cum æquali lumine, ac proinde cum æquali ultima potentia æqualiter videt, ideoque maior perfectio intellectus cum æquali lumine materialiter se habet ad melius videndum Deum: proportionaliter, ac maior perfectio cognoscitiua hominis cum æquali potentia visuam accidentali materialiter se habet in ordine ad videndum.

38. Ad 2. distinguo maiorem; causa perfectior producit perfectiorem effectum, si agat per ultimam potentiam perfectiorem, concedo; si agat per ultimam potentiam imperfectiorem, vel æquè perfectam, nego; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Causa perfectior, si agat per potentiam perfectiorem, producit effectum perfectiorem: si agat per potentiam æqualem, producit effectum æqualem; si per imperfectiorem, producit effectum imperfectiorem: e. g. homo semper est causa perfectior cane; & tamen homo si videat per potentiam visuam æquè perfectam, producit visionem æquè perfectam, ac canis; & si videat per potentiam visuam imperfectiorem, producit visionem imperfectiorem, quam canis; ergo à pari in casu nostro.

39. Dices: actio, cæteris paribus, propter hoc præcisè, quod est à perfectiori agente, est perfectior; ergo etiam si Angelus, & homo videant Deum æquè benè, tamen visio Angeli propter hoc præcisè, quod est ab Angelo, est perfectior.

40. Respondeo primò, transeat antecedens,

& nego consequentiam. Visio enim, & alij actus vitales iuxta mea principia philosophica sunt qualitates productæ per actionem distinctam; ergo licet actio, qua Angelus producit visionem, sit perfectior, non sequitur, quod ipsa qualitas visionis sit perfectior. Si supponatur visionem, & alios actus vitales non produci per actionem distinctam: Respondeo secundò, transeat antecedens, & distinguo consequens; ergo visio Angelica est perfectior præcisè sub ratione actionis pendens ab agente, transeat; sub ratione representantis obiectum, nego. Quæstio est, utrum intellectus perfectior cum æquali lumine producat visionem perfectiorem in hoc, quod melius representet Deum; non autem utrum producat visionem perfectiorem præcisè ex eo, quod licet æquè benè representet Deum, sit ab agente perfectiori. Respondeo tertio, negando antecedens. Existimo enim actiones in sua perfectione mensurari, non ab agente, sed à termino, adeoque actionem, qua producitur terminus æquè perfectus, etiam si sit ab agente imperfectiori, esse æquè perfectam; e. g. actio, qua calor ut duo producitur à Sole, qui est perfectior, cæteris paribus, est æquè perfecta, ac actio, qua calor ut duo producitur ab igne, qui est imperfectior Sole. Ratio est, quia agens dat actioni, non tantam perfectionem, quantum habet ipsum, sed quanta præcisè requiritur ad hoc, ut per actionem producatur talis terminus; ergo si terminus productus est æqualis, actio est æqualis.

41. Ad 3. & 4. Respondeo, concedo antecedens, nego consequentiam. Disparitas est, quia intellectus comparatur ad lumen gloriæ, ut subiectum ad potentiam supernaturalem: effectus autem potentia æqualis non est perfectior ex eo præcisè, quod subiectum sit perfectius, ut ostensum est; at effectus causæ specificæ potest fieri perfectior ex eo præcisè, quod causa generica sit perfectior, & magis concurrat: effectus causæ principalis potest esse perfectior ex eo, quod instrumentum sit perfectius, & effectus instrumenti potest esse perfectior ex eo, quod causa principalis sit perfectior, & perfectiori modo moueat instrumentum, ut patet exemplis allatis in argumento.

42. Ad 5. concedo antecedens, & nego consequentiam, & retorqueo argumentum. Licet melior potentia visuam cum eadem specie melius videat, eo pacto, quo potentia visuam iuuenis in eadem distantia, & cum eadem specie melius videt, quam imperfectior potentia visuam senis; tamen perfectius subiectum cum æquali potentia visuam non melius videt, ut ostensum est; sed lumen gloriæ comparatur ad intellectum, non ut species ad potentiam, sed ut potentia supernaturalis ad subiectum elevatum, ut dictum est num. 21. 22. & 23. ergo perfectior intellectus cum æquali lumine non melius videt. Argumentum fortasse habet vim contra Vasquez, & alios, qui censent

centent lumen gloriæ esse speciem intelligibilem.

43. Dum vrgetur: melior potentia non solum cū equali specie, sed etiam cum equali habitu perfectius operatur: ergo &c.

44. Respondeo primò, negando antecedens. Probabile enim est, quod si voluntas imperfectior, & perfectior habeant equalem habitum acquisitum iustitiæ, putà intensum, vt quatuor, & vtraque per talem habitum agat quantum potest, faciant actum iustitiæ æquè perfectum, hoc est intensum vt quatuor; ergo à pari; & sic argumentum retorquetur, cum omnes intellectus cum lumine gloriæ agant quantum possunt.

45. Respondeo secundò, distinguo antecedens: melior potentia cum equali habitu acquisito, ac supponente simpliciter posse, potest perfectius operari, transcat; cum equali habitu non supponente, sed dante simpliciter posse, nego antecedens; & nego consequentiam. Melior potentia etiam sine habitu dante solum facile potest facere actum perfectiorem, quam potentia imperfectior; ergo non est mirum, quod equali habitu possit vt ad faciendum actum perfectiorem, qui non potest fieri à potentia imperfectiori; at melior potentia sine habitu dante simpliciter posse, non potest facere actum talis habitus: e. g. intellectus Angelicus sine lumine gloriæ non potest videre Deum; ergo si habeat equale lumen, hoc est equalem potentiam videndi Deum, potest solum equaliter videre.

46. Ad 6. distinguo antecedens: ad probationem, distinguo antecedens: intellectus Theologi cum equali habitu fidei clariorem, & perfectiorem cognitionem elicit de Trinitate &c. quam intellectus rustici, si hæc mysteria proponantur per æquales species, & equalia phantasmata, nego; si proponantur per meliores species, & meliora phantasmata, concedo; & nego consequentiam. Intellectus Theologi, & rustici cum equali habitu fidei equaliter eliciet cognitionem de Trinitate, & alijs mysterijs, si proponantur equaliter, hoc est per æquales species, & equalia phantasmata: si autem proponantur inæqualiter, eliciet cognitionem proportionaliter inæqualem; ergo à pari intellectus perfectior, & imperfectior cum equali lumine gloriæ diuinam essentiam equaliter proponant, putà per equaliter speciem intelligibilem iuxta opinionem admittentium speciem intelligibilem creatam Dei, equaliter videbunt: si autem proponatur inæqualiter, putà per inæqualem speciem intelligibilem, videbunt inæqualiter, quod vltro concedimus. Theologus ergo ideo cum equali habitu fidei clarius cognoscit mysteria fidei, quam rusticus, quia cognoscit illa per clariorem speciem, & phantasmata; si autem ponamus, quod rusticus cognoscat per æquales species, & phantasmata, cognoscet æquè clarè ac Theologus; & si ponamus, quod rusticus cognoscat per meliores species, & melio-

ra phantasmata, cognoscet melius, quam Theologus. Proportionaliter homo naturaliter prudens cum eodem, vel equali habitu prudentiæ infusæ ideo prudentius iudicat de rebus supernaturalibus, quam alius naturaliter minus prudens, quia iudicat de rebus supernaturalibus per meliores species, & meliora phantasmata. Si autem ponamus, quod homo naturaliter minus prudens iudicet per æquales species, & equalia phantasmata, iudicabit æquè prudenter. Intellectus acutior cum eodem habitu Theologiæ supernaturalis ideo perfectius discurret de conclusionibus, quia discurret per meliores species, & meliora phantasmata; si autem ponamus, quod intellectus minus acutus discurret per æquales species, & phantasmata equalia, æquè benè discurret; sed intellectus inæquales cum maiori lumine vident Deum, vel per eandem speciem intelligibilem diuinæ essentiæ præstantem equaliter concursum obiectiuum, vel vident cum equali specie creata, iuxta varias sententias; ergo equaliter vident, & argumenta allata retorquentur. Adde Theologum cum equali habitu fidei, & cum clarioribus speciebus, & phantasmatibus, si agat quantum potest, & toto conatu, elicere quidem actum fidei clariorem, ac proinde perfectiorem in ratione intelligentiæ, sed non elicere actum fidei firmiorem, & perfectiorem in ratione assensus; & quia perfectio formalis fidei consistit non in claritate intelligentiæ, sed in firmitate assensus, ideo eliciet actum fidei solum materialiter, non autem formaliter perfectiorem, quam rusticus, qui cum equali habitu fidei, & obscurioribus speciebus, & phantasmatibus toto conatu eliciat actum fidei minus quidem clarum, sed non minus firmum.

47. Debet aduertiri, quod habitus infusi Fidei, Spei, & Charitatis, quos habemus in via, in aliquo conueniunt, & in aliquo differunt à habitibus luminis gloriæ, & Charitatis in patria. Conueniunt in hoc, quod omnibus subiectis dant equaliter potentiam faciendi æquales actus circa obiecta equaliter propofita: e. g. si homo, & Angelus habeant equaliter habitum Charitatis, & vterque amet quantum potest, equaliter amat; differunt quod in patria per lumen gloriæ, & habitum charitatis equaliter semper equaliter Deus videtur, & amatur; ac in via potest contingere, vt per equaliter habitum Fidei, Spei, Charitatis, cæterorumque habituum Deus inæqualiter ametur, ac Deo inæqualiter credatur. Ratio est, quia habitus in patria necessitant beatos ad faciendum vltimum, quod possunt, hoc est ad Deum videndum, amandum, & ex toto corde diligendum quantum possunt; ergo necesse est, vt in patria qui habent æquales habitus videndi, & amandi, equaliter videant, & ament: qui habeat habitus inæquales, videant, & ament inæqualiter. At viatoribus liberum est habitibus fidei &c.

vti, vel non vti, & vti ad actum perfectiorem, vel minus perfectum, & ideo ex duobus habentibus habitum fidei vt septem, alter potest facere actum fidei vt quinque, alter vt quatuor, ita tamen vt vterque habeat æqualem potentiam, adeoque si vterque faciat vltimum quod potest, faciant actus æquales, hoc est intentos vt septem.

48. Ad 7. concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia eadem potentia cum meliori specie clariùs cognoscit; e.g. idem oculus cum meliori specie clariùs videt, ideoque clariorem elicit visionem de obiecto propinquiori, quia obiectum propinquius videt cum specie clariori, obiectum remotius videt cum specie minus clara, & minus perfecta; ergo non est mirum, quod idem intellectus cum clariori specie naturali eliciat actum fidei clariorem, & materialiter perfectiorem, vt explicatum est num. 42. At subiectum perfectius cum equali potentia vltima cæteris paribus, non melius videt, ideoque homo, & canis cum equali potentia vltima accidentali equaliter vident; sed intellectus cum equali lumine est idem subiectum, cum equali potentia vltima; ergo &c.

49. Potest quæri, vtrum ad actus supernaturales fidei, prudentiæ, ac Theologiæ supernaturalis, concurrant, & sufficiant species naturales, vel requirantur species supernaturales?

50. Respondeo certum est primo ex Concilio Arausicano 2. Can. 5. ad assensum supernaturalem fidei, eademque est ratio de alijs assensibus supernaturalibus, requiri supernaturalem illuminationem Spiritus Sancti, quæ illuminatio consistit in præiis quibusdam apprehensionibus supernaturalibus. Quia verò apprehensiones conaturaliter causantur à speciebus proportionatis; ideo probabile mihi est, quod Deus regulariter apprehensiones istas supernaturales, per quas nos illuminat, & mouet ad assensum supernaturales, causet per aliquas species supernaturales. Hoc posito, potest quæri, vtrum ad assensum supernaturales Fidei, Prudentiæ, & Theologiæ supernaturalis concurrant simul cum apprehensionibus supernaturalibus apprehensiones etiam naturales causate per naturales species, & naturalia phantasmata. Probabilis mihi est pars affirmatiua. Ratio est, quia in talibus assensibus supernaturalibus elucet etiam claritas specierum, & phantasmatum naturalium; ideoque vnusquisque etiam per actus supernaturales concipit obiecta modo accommodato suo naturali modo intelligendi; ergo probabile est, quod ad assensum supernaturales vltra apprehensiones, & species supernaturales, concurrant etiam apprehensiones, & species naturales, ac naturalia phantasmata. Sed hæc spectant ad Tractatum de Fide.

QVÆSTIO XXXIV.

Virum aliquis intellectus creatus possit de potentia absoluta eleuari ad Deum comprehendendum?

S. Tb. q. 12. art. 7.

1. Videtur posse, primo quia ex Augustino Epist. 112. ad Paulinam *Illud comprehenditur, quod nã totum videtur, vt nihil eius lateat videntem; sed Deus cum sit omnino simplex, dum videtur prout est in se, videtur ita, vt nihil Dei lateat videntem; ergo comprehenditur.*

2. Secundò Apostolus ad Philipp. 3. dicit: *Sequor autem, si quo modo comprehendam; sed non frustra sequebarur, siquidem 1. ad Cor. 9. de se ipso dicit; Non sic curro quasi in incertum; ergo peruenit ad hoc, vt Deum comprehendere, ideoque alios etiam ad Deum comprehendendum inuitabat, dicens; Sic currite, vt comprehendatis.*

3. Respondeo, quod ex errore circa comprehensionem ortæ sunt duæ contrariæ hereses. Eunomius, & Anomæi, qui putarunt ad comprehensionem obiecti sufficere, vt totum cognoscat; Deus autem vt potè simplex totus à nobis cognoscitur; dixerunt Deum, etiam in hac vita à nobis comprehendi, & vt refert Theodoretus l. 4. hæreticarum fabularum, asseruerunt se non minus perfectè cognoscere Deum, quam ipse Deus cognoscat se ipsum. Armeni, eorumque sectatores, qui censuerunt ad comprehensionem Dei non sufficere, vt totus cognoscatur abstractiue, sed requiri, & sufficere, vt totus videatur in se ipso; Deus autem vt potè simplex non potè videri in se ipso, quin totus videatur; intulerunt Deum non posse videri in se ipso, quin comprehendatur; & quia impossibile est Deum comprehendi ab intellectu creato, docuerunt impossibile esse Deum ab intellectu creato videri in se ipso. Vtraque hæresis corrui, proposita vera definitione comprehensionis.

4. Dicendum igitur cum Sancto Thoma 1. par. quæst. 12. art. 7. Comprehensio est, per quam res cognoscitur quantum est cognoscibilis, ita vt cognitio adæquet totam cognoscibilitatem saltem intrinsecam obiecti. Patet; nam quia hæc veritas e. g. *Quodlibet triangulum habet tres angulos æquales duobus rectis*, est cognoscibilis per euidenter demonstrationem, si cognoscatur cognitione purè probabili, licet tota cognoscatur, tamen non comprehenditur, & non ex alia ratione, nisi quia non cognoscitur quantum est cognoscibilis; ergo ad comprehensionem requiritur, vt obiectum cognoscatur quantum est cognoscibile.

5. Ex hac definitione inferitur primò cum Sancto Thoma loco citato contra Eunomium, & Anomæos, Deum non posse comprehendì ab vilo intellectu creato. Probat: nam vt Deus